

Kiihtelysvaaran Eteläisten kylien Tulevaisuuden verstaas

Kyläsuunnitelma
2004 – 2008

MAASEUDUN
SIVISTYSLIITTO

Työskentelytapa.....	2
Kylän henki ja ilmapiiri Raatevaara 5.11.2003.....	3
Kyläkyselyn perustietoja.....	4
Kiihtelysvaaran Eteläisten kylien ongelmat ja kehittämisen esteet.....	4
Eteläisten kylien Unelmat.....	5
Ratkaisuja ongelmiin – ideoiden irrottelu ja kyläkyselyn kehittämisajatuksia.....	6
Teemaryhmien ideoista Kiihtelysvaaran Eteläisten kylien kehittämisohjelmiksi.....	7
Keskeisimmät toivesuunnitelmat:.....	7
Kiihtelysvaaran Eteläisten kylien toimenpiteet.....	11

Työskentelytapa

Kyläsuunnitelma on rakennettu kyläläisten omista lähtökohdista ja ajatuksista. Kiihtelysvaaran eteläisten kylien ihmiset ovat itse tuottaneet kehittämisohjelmat ja muun kylän kehittämiseen liittyvän aineiston tiiviiden työskentelyiltojen aikana sekä kylähaastattelun tuloksina. Tätä kautta on saatu mahdollisimman korkea sitoutumisen aste ajatusten ja ideoiden toteuttamiseksi myös käytännössä. Varsinaisena tavoitteena oli laatia kyläsuunnitelma ja siihen liittyvät teemakohtaiset toteutusohjelmat. Kyläsuunnitelman toivesuunnitelmat oli tavoitteena työstää niin pitkälle, että niistä voidaan laatia hankesuunnitelmia parin suunnitteluillan puitteissa.

Varsinainen verstastyöskentely käynnistettiin keskiviikkona 5.11.2003 Raatevaaran kylätalolla. Ennen kyläsuunnitelman työskentelyiltoja kylillä tehtiin kyläkysely ja haastattelu marraskuun aikana. Kyläkyselyt jaettiin postilaatikoihin ja kyläläiset vastasivat vastauskirjeillä MSL:n Hankepalvelutoimistoon. Kyläkyselyyn vastaamista ja Verstastyöskentelyyn innostamista vauhditettiin sillä, että Tapio Karhapää kävi haastattelemassa kutakuinkin puolet eteläisten kylien asukkaista. Muut verstaasillat pidettiin 12.11. Huhtilammen koululla, 19.11. Uskalin kylätalolla, 26.11. Oskolan Erän majalla ja 3.12. Ahvenvaaran maatilamatkailun tuvassa Palolla.

Kyläsuunnitelman työskentelyilloista tiedotettiin postilaatikkojakeluna. Tiedotuksessa ”täkynä” käytettiin lahjakorttiarvontaa kaikkien kyläiltaan osallistuneiden kesken. Ensimmäisen kokoontumisen yhteydessä sovittiin yhdessä työskentelytavoista, -aikataulusta ja keinoista houkutellessa kyläläisiä verstastyöskentelyyn. ”Täkyjä”, Pohjois-Karjalan Radion ”Menovinkit” ja Karjalaisen Maakunnan menot -palsta sekä kyläkirjettä, päätettiin käyttää myös keinoina houkutellessa väkeä muihin verstaasitoihin. Kiihtelysvaaran eteläisten kylien Tulevaisuuden Verstaan työskentelyjen vetovastuun, markkinoinnin, tiedottamisen ja kirjallisen työstämisen Eteläiset kylät ry osti Maaseudun Sivistysliiton Pohjois-Karjalan aluejärjestön Hankepalvelutoimistolta. Verstaan työvaiheiden vetäjinä olivat MSL:n P-K:n aluejärjestön verstaasvetäjä Timo Reko sekä verstaaskouluttajat Markku Sivonen ja Tanja Kuosmanen. Välivaiheiden ja kyläkyselyn tulosten kirjaamisessa avusti Johanna Lukkari. Verstastyöskentelyyn osallistui yhteensä yli 60 kyläläistä.

Kehittämistyöskentelyn, Tulevaisuuden Verstastyö kuvaus

Miten Tulevaisuuden Verstaas toimi Kiihtelysvaaran eteläisillä kylillä

Verstastyöskentely jakaantui kolmeen varsinaiseen työvaiheeseen: 1. synkistelyvaihe, 2. irrottelu- vaihe ja 3. todentamiseksi. Työskentelyn aloituksen yhteydessä ensimmäisessä vaiheessa perehdyttiin kyläsuunnittelun periaatteisiin ja Tulevaisuuden Verstaas työskentelymenetelmään. Käytiin keskustelua kylän vahvuuksista ja menestystekijöistä sekä erityisesti käytiin läpi kaikki kehittämi-

sen esteenä olevat asiat, puutteet ja ongelmat. Yritettiin löytää tärkeimmät esteet ja hahmottaa mihin eri elämän osa-alueisiin ne liittyvät. Aloituksen yhteydessä laadittiin myös Kiihtelysvaaran eteläisten kylien taitopuu sekä kartoitettiin lyhyesti millainen on kylän henki ja ilmapiiri.

Toisen vaiheen alussa työstettiin kylän unelmaa ryhmätyönä. Tavoitteena oli hahmottaa kylän tavoitteita ja päämääriä, työstää kuvaa kylästä kymmenen vuoden päästä sekä arvioida maailman menon vaikutusta omalle kylälle.

Irrotteluvaiheen tueksi viritettiin mielikuvitusta mm. harjoituksin ja tuotettiin seinäpaperitekniikkaa käyttäen ratkaisuja esteisiin ja ongelmiin ja yleensäkin kehittämisideoita ja -ajatuksia eteläisten kylien kehittämiseksi. Tavoitteena oli mahdollisimman suuri määrä ideoita. Näistä valittiin tärkeimmät ja käyttökelpoisimmat jatkotyöskentelyä varten. Ideat myös ryhmiteltiin eri teemojen alle. Ongelmien ja kehittämisajatuksien tuottaminen tehtiin seinäpaperille kirjoittaen ja tärkeimmäksi koetut kehittämisen esteet sekä ideavaiheen ajatukset valittiin äänestämällä.

Todentamisvaiheessa työstettiin ryhmittäin teemakokonaisuudet, joiden puitteissa valittiin joukko ideoita ja kehittämisajatuksia perusteluineen, joita lähettäisiin kehittämään edelleen. Todentamisvaiheessa laskettiin myös kylän rahallinen arvo. Teemaryhmittäin työstettiin kehittämisohjelmat, joissa määriteltiin toimenpiteille ideat, toteuttamisen esteet, toimenpiteet esteiden poistamiseksi, vastuuhenkilöt ja aikataulu. Työskentelyn aikana korostettiin, etteivät asiat hoidu itsestään, vaan vaativat jatkuvaa työskentelyä ja kylän eri intressipiirien yhteistyötä sekä päätettyihin tehtäviin sitoutumista. Teemaryhmä- ja toivesuunnitelmatyöskentelyä jatkettiin siten, että hahmoteltiin muutamasta aihekokonaisuudesta hankeaihiot.

Kylän henki ja ilmapiiri Raatevaara 5.11.2003

Kiihtelysvaaran eteläisillä kylillä kylän henkeä ja ilmapiiriä kartoitettiin työryhmissä, joissa ryhmät pohtivat vastauksia alla oleviin kysymyksiin. Yleisesti oltiin sitä mieltä, että ilmapiiri kylällä on oikein hyvä ja erityisesti yhdistyksiä on paljon kylällä. Kylällä järjestetään paljon tapahtumia, jotka koskettavat myös muita lähiseutujen asukkaita.

1. Mitä toimivia yhdistyksiä kylissämme on?

Kiihtelysvaaran Eteläiset kylät
Raatevaaran kyläyhdistys
Huhtilammin perinnepiiri
Uskalin kylätoimikunta
Huhtilammin Erä
Oskolan Erä
Jänisjoen Erä osittain
Huosiovaaran Erä

2. Mitä perinteisiä tai erikoisia tapahtumia tai tempauksia kylämme/kylät järjestää?

Oskolankosken juhannusjuhlat
Laskiaisrieha yhdessä Vatalan Marttojen kanssa
Rantakalailta
- Viesimo (Keskustan paikallisosasto)
- Palo-kalastuskunta järjestää
Kauneimmat joululaulut Raatevaarassa (+puurot) Huhtilammella
Mikkelikaali Raatevaarassa
Hirvipeijaiset
- Oskola, Huhtilampi, Palo, Huosiovaara, Kutsu
Juhannuksena jumalanpalvelus Oskolankoskella
Lihahuutokauppa

Tapaninpäivän jumalanpalvelus
Musiikkikasvatusprojektin (Nuotit vinkuu) leirien päätöskonsertit
Kivelä-hölkä
Uskalissa "Tulokkaiden taputusilta"
Huovutuskurssit
Lumiukko-tapahtuma

3. Pitävätkö kyläläiset yhteyttä keskenään?

Kylätalo (Raatevaara, Uskali), kursseja (puutyö, **kimppajumppa**)
Rakennustalkoot, maisemataalkoot
Metsästys (hirvipeijaiset)
Kylässä käynti
Puhelinvälitteinen yhteydenpito
Eteläisten kylien esilaulajat
Koululaisten bändikoulu
Perinnepiiri
Kirkkopyhät

4. Minkälainen ilmapiiri yrittäjyydelle on? Omalla kylällä / eteläisillä kylillä?

Ilmapiiri on myönteinen (ehkä lievää kateutta havaittavissa)
Löytyy paljon yrittäjiä: taiteilijoita, matkailu- ja maatalous-yrittäjiä, kotileipomo, kyläkaupat, "Kakkonen", omavaraisuus-yrittäjä, omenan tuottajat, paljon oloneuvoksia, hunajantuottaja, rakennusyrittäjät, metsäyrittäjät, erikoisviljelyt, munatuottaja
Vanhoja liikemiessukuja täältä lähtenyt: Laakkonen, Parviainen yms.
Omien kylien palvelujen käyttöä voisi lisätä.

Kyläkyselyn perustietoja

Kiihtelysvaaran eteläisten kylien kyläsuunnitelman laatimisen tueksi suoritettiin kyläkysely postikyselynä ja kylähaastattelu marraskuun aikana. Kylähaastattelun teki Tapio Karhapää. Kyselyyn vastasi varsin mukavasti 98 ihmistä/ taloutta, mikä on reilut 40 % kylien talouksista. Kyläkyselyyn vastanneiden talouksien keskipöytä 2,43 ja vastaajien keski-ikä oli 54,44.

Kyselystä saatuja vastauksia voidaan pitää merkittävänä, koska ne koskevat noin 250 kyläläistä eli noin puolta kylien asukkaista. Kyläiltoihin osallistui yhteensä 65 eri henkilöä, joista suurin osa oli varmasti kyläkyselyyn myös vastanneita. Arvion mukaan osallistuvan kyläsuunnitelman tekemiseen osallistui yhteensä 250 eri henkilöä. Tämä osa kyläläisistä ovat varmasti juuri niitä henkilöitä, jotka vievät kylän kehittämistä eteenpäin ja osaltaan vetävät muitakin ihmisiä mukaan varsinkin eri tapahtumiin.

Kiihtelysvaaran Eteläisten kylien ongelmat ja kehittämisen esteet

Kyläkyselyn yhteydessä kysyttiin kylällä olevia ongelmia ja kehittämisen esteitä sekä olemassa olevia ja lähitulevaisuudessa nähtävillä olevia uhkia. Ensimmäisessä kyläillassa synkisteltiin esiin seinäpaperi -työskentelyllä myös kylän ongelmia ja kehittämisen esteitä. Synkän ja ongelmallisen ilmapiirin luomisen sekä työskentelymenetelmään perehdyttämisen jälkeen tuotettiin kylän ongelmat. Ongelmista äänestettiin keskeisimmät ja teemotettiin nähtävillä oleviin ryhmiin. Kyläkyselyn ongelmat ja kehittämisen esteet ryhmiteltiin samojen teemojen alle. Jäljempänä tuleviin taulukoihin on kirjattu sekä kyläkyselyssä että ensimmäisessä kyläillassa esiin nostetut ongelmat. Kyläillassa 5.11. tuotettujen ongelmien ja puutteiden äänestyksessä saamat äänimäärät ovat myös näkyvissä.

Teemat:
Asutus
Työ, Ammatit
Harrastukset
Ympäristö
Infra,tiet, kuidut ym.
Yhteistoiminta
Palvelut
Muut

Asutuksen osalta ongelmaksi eteläisillä kylillä koettiin nuorison puuttuminen, vähenevä asutus, pitkät matkat Joensuuhun, asutuksen hajanaisuus ja liikkumisen kalleus.

Työpaikkojen ja yritysten puute sekä pääomien vähäisyys ja nuorison poismuuttaminen koskettaa myös eteläisiä kyliä.

Harrastusten osalta todettiin että lapsilla on vähän kavereita ja harrastuksiin on pitkä matka. Myös kaukalovaloja kaivattiin ja parempia mahdollisuuksia saada metsästysmaita vuokralle.

Ympäristöasioissa kylämaisemat ovat kasvamassa umpeen eli pusikot saavat vallan ja huolta kannettiin myös yhteisten alueiden ”tuhoutumisesta”. Maisemanhoidon merkitystä ei aina ymmärretä ja kyläkyselyssä mainittiin myös ongelmana ”ihmisten pehmeys asumaan korvessa”. Myös luonnonpolkuverkosto on kasvamassa umpeen.

Teiden ja tietoverkkojen osalta todettiin suuria puutteita. Niitä kaivattuja nopeita tietoyhteyksiä ei kylillä ole ja kännykän kuuluvuus on paikoin kehnoa. Teiden kunto ja talviauraukset myös nostettiin esille.

Eteläisten kylien **yhteistoiminnan** ongelmina kyläläiset totesivat mm. ihmisten huonon osallistumisen ja ”aktivistien” väsymisen. Kyläillassa alkuasukkaat arvioitiin varovaisiksi ja ”ujoiksi”. Kyläkyselyssä esille nousi naapureiden kanssakäymisen vähentyminen.

Palvelujen ja kulkuyhteyksien puuttuminen koettiin kylillä ongelmaksi. Erityispalveluja kaivattiin lääkäristä siivousapuun ja erikoiskaupoista apteekkiin.

Muissa ongelmissa esille nousi rahapula

Eteläisten kylien Unelmat

Ennen ideointityön aloittamista työstettiin nk. unelmavaihe. Unelmavaiheessa luotiin katsaus kylän tulevaisuuteen 10 vuoden päästä, arvioitiin keskeisempiä tavoitteita ja päämääriä sekä arvioitiin maailman menon vaikutusta eteläisten kylien elämään. Unelmavaihe työstettiin ryhmissä.

Kylän tulevaisuuden vaihtoehdot:

Visio 5-10 vuoden päästä

- nuoret eivät tule takaisin, joten kylät autioituvat, paikat rappeutuvat, joten paluukin vaikeutuu
- asumukset vain kesäasuntoja

+++

- luokka täyteen (päivällä ja illalla) väkiluku lisääntyy
- maisematonttien luominen / tarjolle niitä
- kulttuuriharrastukset
- luonto, puhtaus, rauhallinen elämänmeno houkuttelevat

- monen ammatin ja kulttuurin edustajia
- talvimatkailu
- runkona perusmaatalous / metsätalous
- omavaraisuusaste korkea

Päämäärämme, tavoitteemme:

- asutus säilyy
- tiet kuntoon, valtionavut yksityisteille
- laajakaistayhteydet kuntoon, jotta etätyö on mahdollista
- Jänisjoen matkailumahdollisuudet
- palvelut säilyisi
- kaupan ja koulun pysyminen, postipalvelut
- kyläorkesteri
- kansalaisopiston toiminnan turvaaminen
- asukasluvun lisääminen
- virkistyskalastus lisääntyy edelleen
- maisemanhoito kunnossa
- maisemanhoitoon työpaikkoja
- matkailutulot suuremmiksi
- kaikki tiet kunnossa
- tietoliikenneyhteydet huippukuntoon
- helikopterikenttä

Maailmanmenon vaikutus kyläämme:

- tietoyhteiskuntaan - laajakaista yms. antaa uusia mahdollisuuksia, esim. etätyö
- Eu? Katoaako perinteinen maatalous
- tuleeko eläkeläisistä ("suuret ikäluokat") paluumuuttajia / toivottavasti
- kesämökit ympärivuotiseen asumiseen (trendi tänään) >>väestö lisääntyy
- työssä uupumisen lisääntyminen > haluavatko he maaseudun rauhaan
- kansalaispalkka!
- kunta > kuntaliitoksen vaikutus - ollaan joensuulaisia vai mitä?
- naapurimaasta työvoimaa?
- etätyön lisääntyminen maaseudulle muuton takia
- uskomme, että väkiluku lisääntyy maaseudulla (1. kesäpaikka)
- nuoret lähtevät opiskelun takia, mutta toivottavasti palaavat kotiseudulle...

Ratkaisuja ongelmiin – ideoiden irrottelu ja kyläkyselyn kehittämisajatuksia

Unelmatyöskentelyn jälkeen pidettiin seinäpapereita ja lyhyitä iskusanoja käyttäen ideariihi, jonka avulla etsittiin ratkaisuja edellisellä kerralla tuotettuihin ongelmiin, puutteisiin, kehittämisen esteisiin sekä tuotettiin kehittämisideoita ja ajatuksia kylän kehittämiseksi. Ideoiden tuottamiselle ei asetettu mitään rajoja ja kaikki ajatukset olivat yhtä hyviä kunhan niitä tuotettaisiin vain mahdollisimman paljon. Eteläisten kylien kyläläisten ideointityö tuotti yhteensä 109 ideaa ja kehittämisajatusta. Jokaisella verstaan irrottelijalla oli käytössään viisi ääntä viidelle eri idealle. Suoritetulla äänestyksellä katsottiin mitkä ideat ovat tärkeimpiä esim. jatkotyöstämisen ja mahdollisen hanketyön kannalta. Ideat luokiteltiin samoihin ryhmiin kuin ongelmat: **1. Asutus 2. Työ, ammatit 3. Harrastukset 4. Ympäristö 5. Infra, tiet kuidut ym. 6. Yhteistoiminta 7. Palvelut ja 8. Muut. Kulttuuri** nousi myös omaksi temaksi ideointi-illassa. Kyläillan ideat koottiin taulukkoon josta käy ilmi myös kunkin idean saama äänimäärä.

Asutuksen lisäämiseksi ehdotetaan konsulttia Herrankansalaisesta, joka vetää kaverinsa perässä. Tonttien myyntihalukkuuden selvittäminen, luonto- ja virkistysmahdollisuuksien kehittäminen, maallemuuton edistäminen nousi esille kyläkyselyssä

Uusien **töiden** osalta ideointi-illassa nousi esiin lukuisia ehdotuksia, joista eniten ääniä keräsi omavaraisuuden lisääminen, perinnerakentamiskeskus koulutuspalveluineen ja hevoslaaksokylä. Luonnontuotteiden jatkojalostus, polkuautorata, kiven markkinointi ja sosiaalinen yritys kylälle sai myös kannatusta.

Harrastusten lisäämiseksi Eteläisten kylien verastilaiset työstivät ajatuksia tanssilavasta, ympäri- vuotisesta huvipuistosta, laavusta jääkiekkopaikalle ja skeittirampista. **Kulttuurin** edistämiseksi kyläooppera, kyläteatteri ja tanssiryhmä sekä kyläorkesteri ja ”Hiljaisuuden Polku” saivat kannatusta.

Ympäristöteeman alla kyläläiset halusivat kehittää Valkeasuon luonnonhoitoalueeksi, tuulesta sähköä ja lintubongaajille paikan Suomen korkeimmaksi mainittuun lintutorniin. Ideoina ääniä saivat myös pimeyden pelottomuusmetsä, susisafari ja maisemien hoito.

Infran kehittämiseksi esille nostettiin kyläteiden päällystäminen ja kunnallinen viemärointi.

Yhteistoiminnan lisäämiseksi kaivataan kylärenkejä ja -piikoja sekä kyläpalvelijoita. Kannatusta sai myös kylälehti – kylätoimittaja, kylähullujen rekisteröinti ja kaikkien kyläläisten tutustuttaminen.

Palvelujen kehittämiseksi ehdotetaan vanhusten keskustelukaveripalvelua ja vanhusten palvelutaloa ”rokkimimmeille ja prätkäpojille”.

Teemaryhmien ideoista Kiihtelysvaaran Eteläisten kylien kehittämisohjelmiksi

Teemaryhmätyöskentelyn pohjalta ryhmät lähtivät työstämään kehittämisohjelmia. Kehittämisohjelmat työstettiin Maaseudun Sivistysliiton Tulevaisuuden Versta työskentelyyn laaditulle toivesuunnitelmapohjalle. Kehittämisohjelma laaditaan idean tai kehittämishankkeen pohjalta. Ryhmä määrittelee idean tai mahdollisen hankkeen toteuttamisen esteenä olevia asioita, seikkoja tai toimintatapoja. Kun toteuttamisen esteet on kyetty riittävän selkeästi näkemään voidaan ryhtyä työstämään toimenpiteitä esteiden poistamiseksi tai keinoja hankkeen toteuttamiseksi. Näiden jälkeen sovitaan vastuutahoista sekä toteuttajista ja toteutuksen aikataulusta. Keskeisimmäksi tulokseksi eteläisten kylien tulevaa toimintaa ajatellen kyläsuunnitelmasta voi poimia toivesuunnitelmiin työstetyt kehittämisajatukset.

Kiihtelysvaaran eteläisten kylien Tulevaisuuden Verstaan työryhmätyöskentely tuotti kaiken kaikkiaan 21 yksilöityä toivesuunnitelmaa. Ryhmät työstivät toivesuunnitelmia kaiken kaikkiaan kolme iltaa. Toivesuunnitelmat on kyetty ainakin osittain kokoamaan toimenpide-ehdotusten muotoon, joista voi lähteä kohtuullisen helposti viemään kyseistä kehittämisajatusta eteenpäin. Osalle toivesuunnitelmista on nimetty vastuutoteuttajat ja aikataulu.

Keskeisimmät toivesuunnitelmat:

Näytelmäpiiri ja kesäteatterin kokoaminen Oskolankosken maisemaan. Uuden kesäteatterin valjastaminen Pohjois-Karjalan kulttuurikesän ohjelmatarjontaan on toteutuessaan varsin mittava kulttuuriteko. Eteläisille kylille sen toteuttaminen on monen jo nyt olevassa olevan toiminnon yhteensovittamista ja järjestämistä. Pohjaa eteläisillä kylillä teatteritoiminnan ja näytelmäpiirin aloittamiseksi on sopivasti olemassa, nuorten musiikkihanke Nuotit Vinkuu soittajineen, Eteläisten Kylien Esilaulajat, hyvät harjoittelutilat, aktiiviset kyläläiset, näyttämisen halu ja mitä erinomaisin paikka kesäteatterille. Toiminnan käynnistäminen voisi lähteä liikkeelle jo kevään 2004 aikana,

jolloin koottaisiin kaikki asiasta kiinnostuneet kyläläiset ja kylään jollakin lailla sidoksissa olevat ja haluavat henkilöt yhteen suunnittelupalaveriin. Sen tuloksena polkaistaan käyntiin näytelmäpiiri, jonka tavoitteena on työstää teatteriesitys Oskolankoskelle vuonna 2005. Samanaikaisesti lähdetään työstämään Oskolankosken maisemaa teatterimiljöökseksi. Toiminnot vaativat luonnollisesti muutamia vastuuhenkilöitä ja innokkaita vetäjiä. Keskeistä on saada hyvä ohjaaja näytelmäpiirille ja teatteriesitykselle. Kesäteatteritoiminnot voidaan hankkeistaa ja näytelmäpiiri istuttaa kansalaisopiston toiminnaksi.

Maisemanhoitosuunnitelmien laatiminen arvokkaille maisema-alueille ja niiden toteuttaminen. Eteläisistä kylistä arvokkaina maisema-alueina ensimmäisenä esiin nostetaan Huhtilammin ja Hyypiä-Raatevaaran maisemat. Maisemat ovat kuitenkin arvokkaita myös muissa kylissä ja arvotuvat sellaiseksi ihmisten jokapäiväisenä arkikokemuksena. Huhtilammin ja Hyypiä-Raatevaaran maisemille Tulevaisuuden Verstaan asumisen ja ympäristö -työryhmä esittää maisemanhoitosuunnitelman laatimista, joka toteutettaisiin hankerahoituksella. Suunnitelma laaditaan asiantuntijavoimin (Ympäristökeskus/ Maaseutukeskus) kuitenkin siten, että paikalliset kyläläiset voivat osallistua suunnitelman tekoon. Toinen vaihtoehto on laatia suunnitelmat itse kyläläisten voimin. Ongelmana maisemanhoitotoimenpiteille on rahoitus ja maanomistukseen liittyvät kysymykset. Asian valmistelu alkaa keväällä 2004.

Tietoliikenneyhteydet. Pohjois-Karjalan Liitto selvitti vuoden 2003 syksyn aikana mahdollisuudet nopeiden tietoliikenne yhteyksien saamiseksi jokaiseen kylään. Kiihtelysvaaran eteläisten kylien osalta helposti toteutettavia kohteita ovat Huhtilampi, Raatevaara ja Viesimo. Uskali jo mainittiin vaikeahkoksi ja seuraavista kylistä ei tehty selvitystä. Kun kylien puhelinkeskukset liitetään valokaapeliin ja ne uusitaan moni Eteläisten kylien talous jäisi nopeiden yhteyksien toimintasäteen (5-6 km keskitinlaitteesta/ kylän puhelinkeskus) ulkopuolelle. Vaikka valtioneuvosto on periaateohjelmassaan luvannut, että vuoden 2005 loppuun mennessä jokaisella nopeita tietoliikenne yhteyksiä haluavalla taloudella pitää olla mahdollisuus saada niitä eivät Kiihtelysvaaran eteläiset kylät voi jäädä odottamaan kyseitä päätöstä, vaan ryhtyvät itse toimiin nopeiden internetyhteyksien saamiseksi kylille. Myös mahdollisen kuntaliitoksen yhteydessä on esitetty laajakaistayhteyksien rakentamista yhtenä investointikohteena. Tällöin olisi hyvä myös rakentaa kyläkohtaiset nopeiden yhteyksien kioskipisteet. Tulevaisuuden Verstaan infratyöryhmä esittää, että eteläisillä kylillä selvitetään kevään 2004 aikana, ketkä haluavat itselleen nopeat internetyhteydet ja millaisin kustannuksin ne on saatavissa myös etäisimpiin talouksiin. Vastuuhenkilöiksi asiaa hoitamaan nimettiin Tapio Karhapää ja Minna Piipponen.

Kyläavustaja

Kyläavustajatoiminta on pyörinyt Eteläisillä kylillä puoli vuotta ja toimintaa on tarkoitus jatkaa keväällä 2004. Kyläavustaja on palkattu työllisyysvaroin ja kunnan tuella. Tosin palkkarahat eivät riitä ja Eteläiset kylät joutuvat taikomaan rahaa jostain lisää.

Kyläavustajatoiminta on ollut tapetilla viimeisen kahdenkymmenen vuoden ajan ja eteläisten kylien alueella toimi kyläavustaja 90-luvun alussa. 90-luvun puolivälissä kartoitettiin myös kyläavustajatoiminnan mahdollisuuksia Kiihtelysvaarassa, mutta selvitykset eivät johtaneet toiminnan käynnistämiseen. Ongelmana pitkällä aikavälillä on asiakaslaskutus ja asiakkaiden maksuhalu ja -kyky. Kiihtelysvaaran kunta on ottanut kantaa maaseutustrategiassaan kyläavustajien saamiseksi kylille ja tavoitteena on kyläavustajatoiminnan vakiinnuttaminen.

Kyläavustajatoiminnan yhtenä mahdollisuutena ovat sosiaaliset yritykset, joista laki astuu voimaan 2005 vuoden alussa. Tällaiseksi luokiteltava yritys voisi käyttää työllisyysvaroja tietyin ehdoin ja voisi toimia palveluja tarjoavana yrityksenä.

Työtä ja ammatteja käsitellyt ryhmä esittää eteläisille kylille kahden kyläavustajan työllistämistä. Ongelmana tietenkin on rahoitus, jonka voisi ratkaista sosiaalisen yrityksen perustamisen kautta. Kyläavustajan palvelut olisivat ainakin osittain maksullisia ja siksi pitäisi kartoittaa ensinnäkin kyläavustajien tarve eli mitä palveluja ja apua tarvitaan ja asiakkaiden maksuvalmius. Vastuutahoksi selvityksen tekemiseksi kevään 2004 aikana määritellään Tapio Karhapää.

Mikäli kuntaliitokseen mennään Tuupovaaran ja Joensuun kanssa, olisi erityisen tärkeää neuvotella ainakin osa-aikaisen kyläasiahenkilön saamiseksi hoitamaan kylien asioita.

Kylätapahtumat

Kylätapahtumien ideana on työstää sellainen tilaisuuksien ja tapahtumien sarja, jossa vuoden kieron aikana käydään lävitse kaikki kylät. Tapahtumista on tarkoitus tehdä jokavuotisia ja yhtenä tavoitteena on pitää kaikkien kylien nimet aktiivisesti esillä. Tapahtumien sarjaa organisoii ja siitä tiedottaa Eteläiset kylät ry:n hallitus ja antaa tarvittaessa järjestelyapua eri kylillä pidettäviin tapahtumiin.

Kyläkohtaisilla tapahtumilla lisätään yhteistyötä kylien kesken. Ongelmana toiminnan järjestämisessä on se, että joillakin kylillä asujaimisto on iäkästä. Tällöin on tarkoitus, että muilta kyliltä ja vapaa-ajan asukkaista kootaan tukiporukoita tapahtumien toteuttamiseksi.

Viimeisessä verstaasissa Palon Ahvenvaaran maatilamatkailun tuvassa kyläläiset työstivät toive-suunnitelmien ehdotuksia kolmeen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään valittiin ne toimenpiteet, jotka voidaan toteuttaa pelkästään kyläläisten omin voimin ja joihin ei tarvita ulkopuolista rahoitusta. Toiseen ryhmään valittiin ne toimenpiteet, jotka voitaisiin hoitaa paikallisilla voimin, mutta tarvitaan jotakin ulkopuolista rahoitusta, esim. Leader-rahoitusta. Ja kolmanteen ryhmään valittiin ne toimenpiteet, jotka kylillä pitäisi toteuttaa, mutta ne pääosin tehtäisiin jonkun kylän ulkopuolisen tahon (esim. kunnan, Tielaitoksen tai Ympäristökeskuksen) toimenpiteenä

Tässä taulukko edellä mainittujen toive-suunnitelmien ja viimeisen kyläillan tuotosten toimenpiteiden jaottelusta. Kyläkokouksessa 14.1. arvioitiin eritoimenpiteiden kiireellisyyttä ja tärkeyttä. Liha-voidulla tekstillä kirjoitetut olivat niitä toimenpiteitä, joiden toteuttamisesta pitäisi aloittaa.

Kyläjärjestelijä

Kyläsuunnitelmia tehtäessä on noussut esille ajatus kylätoiminnan käytännöllisten asioiden tuesta, joka sisältäisi avun yksinkertaisimmista paperiasioista laajempien eri kylien yhteistoimintojen koostamiseen. Kylätoimijat jäävät varsin usein ilman henkistä taustatukea nk. mukana elämistä hoitaessaan oman kylän asioita. Näitä taustoja vasten on noussut esille ajatus kyläjärjestelijästä, joka tukisi kylätoimikuntien ja -yhdistysten sekä näiden ihmisten käytännön kyläasioiden hoitoa. Kyläjärjestelijä ei tekisi asioita kylien puolesta vaan opastaisi ja avustaisi ja eläisi mukana kylien arjessa. Kiihtelysvaaran eteläisten kylien kyläsuunnitelmaa tehtäessä tämä asia on ajankohtainen, koska se voisi olla tulevan Joensuu – Tuupovaara – Kiihtelysvaara -kuntaliitoksen konkreettinen toimi kylien vahvistamiseksi. Tavoitteeksi voisi asettaa kolme vuotta kestävä kokeilun aloittamisen, joka koskisi tulevan kuntaliitosalueen kylien tueksi palkattua kyläjärjestelijää.

Eteläisten Kyläillan tiedottaminen

Kyläsuunnitelmaa tehtäessä yksi keskeisimmistä toimista oli hankkeesta tiedottaminen. Kylähaastattelujen lisäksi jokaisesta kyläillasta tiedotettiin postitse talouksiin (määräpäiväjakelu alle 500 kpl = 60€). Jatkossa olisi hyvä laatia tiedotussuunnitelma, joka voisi koskea myös muita kyliä Kiihtelysvaarassa ja Tuupovaarassa. Tiedottamisen perustan loisi kolme – neljä kertaa vuodessa joka talouteen jaettava Vaarojen kylälehti, jossa myös muut yhdistykset voisivat tiedottaa asioistaan. Tiedottamisen kustannukset hankitaan mainosmyynnillä ja toimitus- ja muun vastuun jakaisi muuttaman kylän muodostama kyläryppäs.

Kylätalojen kehittämien

Raatevaaran kylätalo on muodostumassa eteläisten kylien toiminnalliseksi keskuksiksi, jonka hyödyntämistä ei toivesuunnitelmissa kovin paljon käsitelty. Kuitenkin selkeä toimipiste luo tiettyä jämäkkyyttä yhdistystoimintaan. Kylätalon kehittämisestä on kuitenkin ajatuksia, joista ehkä ensisijaisin on varmastikin kiinteän nettipisteen saaminen. Kylätalon palveluvarustuksen kohottaminen ja tilojenkäytön markkinointi tarvitsee varmasti ulkopuolista panostusta.

Samoin kuin Raatevaaran kylätalon kehittämistä ei mietitty myöskään Uskalin kylätalon ja Huhtilammien koulun laajempaa vapaa-ajan käytön kehittämistä. Näidenkin osalta kyläläisillä on varmaan vielä toiveita, joita ei nyt noussut esiin. Oskolan Erän majan vuokraustoiminta on kaiketi omistajien näkökulmasta riittävä, vaikka paikkana se olisi erinomainen leirien ja kurssien järjestämiseen.

Kyläkaava

Kiihtelysvaaran tunnetun tonttipörssin l. ” Aaron pörssin” ansiokkaan toiminnan myötä myös eteläisillä kylillä on ”pulaa” asunnoista ja rakennuspaikoista, jonne voisi sijoittaa ne ”lukuisat” tulo- ja paluumuuttajat. Tonttipörssi on välittänyt pääasiassa olemassa rakennuspaikkoja ja kiinteistöjä. Nyt eteläiset kylät haluavat tehostaa varsinkin hyvien rakennuspaikkojen etsimistä ja tonttien muodostamista. Rakentamispaikkojen muodostamisen tueksi eteläisille kylille voisi laatia ”rakennuskaavan” yhteistoimintana kunnan kanssa. Kaava tehtäisiin kylien yhteistyönä ja siitä ei tehtäisi virallista kaavaa vaan ohjeellinen, joka ohjaisi rakentamista yhteisesti sovittuun suuntaan.

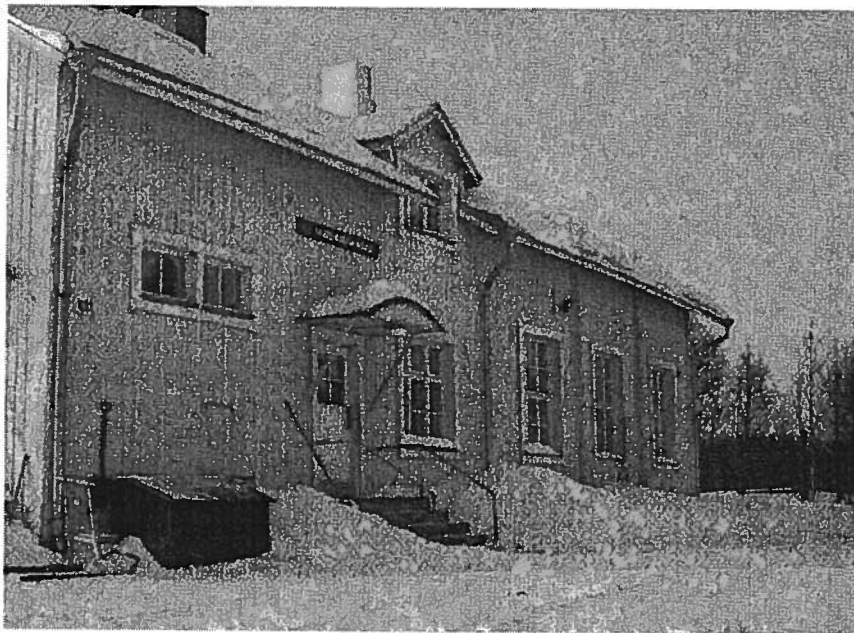
Kiihtelysvaaran Eteläisten kylien toimenpiteet

Kiihtelysvaaran eteläisten kylien Tulevaisuuden Verstaan osallistajat asettivat tärkeysjärjestykseen ne eritoimenpiteet, joita kyläsuunnitelmaa tehtäessä oli noussut esiin. Toimenpiteet jaettiin kolmeen eri luokkaan, jotka olivat: kyläläisten omin voimin tehtävät toimenpiteet, ulkopuolista rahoitusta vaativat toimenpiteet sekä ulkopuolista toimijaa ja rahoitusta vaativat toimenpiteet. Työ tehtiin neljän hengen ryhmissä ja kullakin ryhmällä oli käytössään kolme ääntä/luokka. Tässä toimenpiteet jaettu tärkeysjärjestykseen (tummennetut). Ehdotukset, joita ei äänestetty, eivät ole järjestyksessä.

Kyläläisten omin voimin tehtävät toimenpiteet	Ulkopuolista rahoitusta vaativat toimenpiteet	Ulkopuolista toimijaa ja rahoitusta vaativat toimenpiteet
<p>Kylätapahtumien sarja Tietoliikenneyhteyksien selvitys Kimppakyytipalvelu Pusikoituneiden alueiden siistiminen Talojen osoitenumeroilpien yhtenäistäminen Yhtenäiset postilaatikot Kylätalon (Raatevaara) kehittäminen eteläisten kylien toiminta paikaksi</p> <p>Oskolansalon ent. koululle ympärivuotinen tanssipaikka Luontopolku (Huhtilampi) Mato-onginta kilpailut Kanoottikilpailut Lumikenkäkisat Karaokeiltamat Perhokurssi Hiihtokilpailut Uusille asukkaille kylien esittely Tiedottaminen</p>	<p>Kyläavustajat Maisemanhoitosuunnitelmat arvokkaille maisema-alueille Spelt-projektin jatko Hiljaisuuden polku Kotiseutuleiri nuorille ja varttuneille Pisteaitaa kylille</p> <p>Luonnontuotteiden jatkojalostus pisteet Kesäleirit Oskolansalon koululle tai Oskolan Erän majalle Kalastus ja virkistysparatiisi Peltokoskelle Tiffany -kerho Rakennuspaikkasuunnitelmat (Kyläkaavat) Näytelmäpiiri – kesäteatteri (ooppera) Elokuvien tekoa Puolivälin tilan savupirtin kunnostaminen Oskolankosken kunnostus, koko kesäksi hyötykäyttöön Kyläjärjestelijä</p>	<p>Kyläavustaja Teiden peruskorjaus Vesi- ja viemäriverkoston Nopeat tietoliikenne yhteydet Teidenhoito ja talviauraus</p> <p>Louhintatoimen esiselvityshanke Pusikoituneiden alueiden siistiminen ulkopuolella olevien avustaminen Huhtilammin koulun toiminnan turvaaminen Rakennuspaikka suunnitelmat tontit ja tyhjät talot</p>

Kiihtelysvaaran Eteläisten kylien kyläsuunnitelma

2004 - 2008

Kiihtelysvaaran Eteläiset kylät ry

MAASEUDUN
SIVISTYSLIITTO